

עידן

העאת
אלקין אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו"ה האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי ע"ה

גליון פ"ז - פרשת פינחס - שנת תשפ"ב

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

נקי כפים ובר לבב:

'נקיות' אין
דיני ממונות - ער
האט בכלל נישט
קיין רצון אין
ענעמ'ס געלט

עמוד ה'

משנת החסידות

פרק ל"א
(שיעור נ"ט פרשת וארא תש"ס)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

כי דורש
דמים
אותם זכר:
גאולת בני
ישראל
ממצרים
ע"י דם פסח
ודם מילה

- א. מצות תשובה: להרגיש שבלי דביקות בה' חיינו אינם חיים 'יתרון האור מן החושך' - ע"י הכרה בריחוק מדביקות הבורא זוכים להתקרבות יתירה | ועל כן בעלי תשובה מתקרבים להשי"ת ביותר | תשובה שייך גם לצדיקים - בעבודתם להשיג הדביקות של בעלי תשובה ללא החטא מקודם | וזהו הבכיה של רבינו הקדוש כשראה הדביקות של ר"א בן דורדיא
- ב. בדמיון חיי: החיות של כלל ישראל נבלע בדמם עד יציאת מצרים היו בני ישראל מעורבים באומות העולם ולא נחשבו לעם בפני עצמם | בגלות מצרים נחשבו בני ישראל לעובר במעי אמו, וביציאת מצרים נעשה הלידה של עם ישראל | יציאת מצרים היתה ע"י דם פסח ודם מילה כדי להפסיק היניקה מהדמים של מצרים
- ג. פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים: אמונה וקדושה ע"י מצות אמונה ושמירת הברית נמשך גדלות המוחין על האדם | שיעור שני פתחים - אמונה ושמירת הברית | ע"י מצוות פסח ומילה מתגלה אליהו הנביא והוא סגולה לחיים נצחיים

א.

מצות תשובה: להרגיש שבלי דביקות בה' חיינו אינם חיים

'יתרון האור מן החושך' - ע"י הכרה בריחוק מדביקות הבורא זוכים להתקרבות יתירה | ועל כן בעלי תשובה מתקרבים להשי"ת ביותר | תשובה שייך גם לצדיקים - בעבודתם להשיג הדביקות של בעלי תשובה ללא החטא מקודם | וזהו הבכיה של רבינו הקדוש כשראה הדביקות של ר"א בן דורדיא

וכקושיא הידועה על שיטות הסוברים שמצות תשובה נמנית בין תרי"ג המצוות, וכי יתכן לומר שהאדם יהיה מוכרח לחטוא כדי שיוכל לקיים את מצות תשובה, ובזה"ק (רע"מ ח"ג דף קגג:) איתא ששליחותו של משיח יהיה 'לאהדרא לצדיקייא בתיובתא', כלומר שגם אצל צדיקים שייך המצוה של תשובה, אכן הביאור הוא שיש מדרגה בעבודת השי"ת שנקראת 'תשובה', אשר גדר מדרגה זו היא, אשר האדם הזוכה לה עובד את השי"ת מתוך הרגשה עמוקה שכל חיותו תלויה אך ורק בדביקותו בהשי"ת, וללא דביקות זו חיינו אינם חיים וכמיתיה הם חשובים, ואכן לכך עבודתו את אלוקים הוא למעלה מסדרי העולם ומחשבות בני אדם, כי הוא מרגיש שכל חיינו תלויים בדביקותו בהקב"ה, וללא דביקות זו חיינו אינם חיים, וזהו מצות תשובה השייכת אף לצדיקים, דהיינו שעבודתם תהיה בדרגה זו.

ועבודה זו אינה שייכת רק לעתיד לבא כאשר יבוא משיח 'לאהדרא לצדיקייא בתיובתא', אלא כמאמר הבעש"ט זי"ע (מאור עינים פר' פנחס ד"ה לכן אמור, וע"ע אה"ק לבעל התניא אגרת ד' עה"פ - תהלים נה, יט - 'פדה בשלום נפשי'): צריך כל אחד מישראל לתקן ולהכין חלק קומת משיח השייך לנשמתו, כנדוע שאד"ם הוא ר"ת אדם דוד משיח, שקומתו של אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו היה שהיו כלולין בקומת

אינם עומדין. כי השרוי בתוך החשכה ומרגיש רחוק מהשי"ת הנה נפשו נכספת ומשתוקקת לזכות לאור השכינה ולקרבת אלוקים, עד שמרגיש טעם מיתה ממש, וכאשר זוכה לשוב לאלוקים הוא עובד את השי"ת ביתר שאת וביתר עז באופן מאד נעלה, למעלה מכל סדרי הטבע וחשבונות של בשר ודם, וכמו אדם הנמצא בסכנת חיים שיעשה כל צדקי שבועולם כדי להציל את עצמו, ואף יפעל באופן שהוא למעלה מההגיון והדעת, כי 'כל אשר לאיש יתן בעד נפשו' (איוב ב, ד). כן גם הבעל תשובה שהרגיש את הטעם המר של הריחוק מהשי"ת, וזכה לשוב לאלוקים ולהתדבק בחיים הנצחיים, שמרגיש בחוש שכל חיותו הוא רק ע"י דביקותו בהשי"ת. וכדאיתא בזה"ק (ח"א קכט:): אתר דמאריהון דתשובה קיימי ביה בההוא עלמא צדיקים גמורים לית לון רשו לקיימא ביה, בגין דאינון קריבין למלכא יתיר מכלהו ואינון משכי עלייהו ברעותא דלבא יתיר ובחילא סגיא לאתקרבא למלכא.

לאהדרא לצדיקייא בתיובתא - עבודת הצדיקים להשיג הדביקות של בעלי תשובה בלי חטא מקודם והנה באמת כדי להיות בעל תשובה אין צריך לחטוא ח"ו,

ע"י מרידות הנפש על ריחוקה מאור ה' יבוא לידי שמחה אמיתית

הנה כתב התניא (בפרק ל"א) 'שזאת ישיב אל לבו לנחמו בכפליים אחר הדברים והאמת האלה הנ"ל לאמר ללבו, אמת הוא כן בלי ספק שאני רחוק מאד מה' בתכלית ומשוקץ ומתועב וכו', אך כל זה הוא אני לבדי הוא הגוף עם נפש החיונית שבו, אבל מ"מ יש בקרבי חלק ה' ממש, שישנו אפילו בקל שבקלים, שהיא נפש האלוקית עם ניצוץ אלוקות ממש המלוכש בה להחיותה רק שהיא בבחינת גלות, וא"כ אדרבה כל מה שאני בתכלית הריחוק מה' והתיעוב ושוקץ הרי נפש האלוקית שבי בגלות גדול יותר והרחמנות עליה גדולה מאד, ולזה אשים כל מגמתי וחפצי להוציאה ולהעלותה מגלות זה להשיבה אל בית אביה כנעוריה קודם שנתלבשה בגופי שהיתה נכללת באורו יתברך ומיוחדת עמו בתכלית, וגם עתה כן תהא כלולה ומיוחדת בו יתברך' וכו'.

יתרון האור מן החושך - לכן בעלי תשובה מתקרבים להשי"ת ביותר

יתברך אשר יתרון האור ניכר דוקא ע"י החושך, ולכן אמרו חז"ל (ברכות לד:): מקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים

פטרון הגליון - תמוז

הרב החסיד המופלג והמפואר

מוה"ר חנן סיימאן הי"ו

זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

אכן הביאור הוא שיש מדרגה בעבודת השי"ת שנקראת 'תשובה', אשר גדר מדרגה זו היא, אשר האדם הזוכה לה עובד את השי"ת מתוך הרגשה עמוקה שכל חיותו תלויה אך ורק בדביקותו בהשי"ת, וללא דביקות זו חיינו אינם חיים וכמיתתה הם חשובים, ואכן לכך עבודתו את אלוהיו הוא למעלה מסדרי העולם ומחשבוניות בני אדם, כי הוא מרגיש שכל חיינו תלויים בדביקותו בהקב"ה, וללא דביקות זו חיינו אינם חיים, וזהו מצות תשובה השייכת אף לצדיקים

הנה כל הנשמות שבעולם מתחילת הבריאה ועד סופה נכללו בקומת אדם הראשון, וכאשר אכל מעץ הדעת והנחש הטיל בו את זוהמתו נעשה תערוכת של טוב ורע בכל הנשמות כולם, ומאז הנה על עבודת בני ישראל היא לזכר ולברר את הטוב מהרע, וישנם כמה מדרגות ובימי האבות היה בירור נוסף, אכן עד יציאת מצרים וקבלת התורה לא היו ישראל בגדר של 'עם' נפרד בפני עצמו אלא היו מעורבים יחד עם שאר אומות העולם כאומה אחת ועם אחר, ורק ביציאת מצרים וקבלת התורה נעשו ישראל עם נפרד בפני עצמו, כדכתיב (שמות ו, 1) 'ולקחתי אתכם לי לעם', 'אני ה' אלקיכם אשר הבדלתי אתכם מן העמים' (ויקרא כ, כד), 'ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי' (שם כו), אבל עד יציאת מצרים היו ישראל מעורבים ממש עם אומות העולם.

גלות מצרים - סוד העיבור

והנה אע"פ שגם לאחר יציאת מצרים עדיין לא נגמר הבירור, ועדיין יש עירוב טוב ורע, מכל מקום אין דרגת העירוב של לאחר יציאת מצרים וקבלת התורה כדרגת העירוב שקודם לכן, וכדאיית בכתבי הארז"ל (שער הכוונות דרושי פסח א) שגלות מצרים היה בבחינת 'עיבור', וגאולת מצרים בבחינת 'לידה', וכפי שדרשו חז"ל (מכילתא פר' בשלח ו) על הפסוק (דברים ד, לד) 'הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי' - כאדם שהוא שומט את העובר ממעי הפרה. והנה העובר נוצר וניזון מדם האם, ומשכן היצה"ר הוא במקום הדם,

ביציאת מצרים רק הנפש האלוקית רצתה לצאת ולא הנפש הבהמית

עוד כתב התניא (שם) 'ואף שהגוף עומד בשיקוצו ותיעובו, וכמו שכתוב בזה"ק (הקדמה לתיקון) דף י: ובתיקון כא דף מח: דנקרא 'משכא דחויא', כי מהותה ועצמותה של הנפש הבהמית לא נהפך לטוב ליכלל בקדושה, מכל מקום תיקר נפשו בעיניו לשמוח בשמחתה יותר מהגוף הנבזה שלא לערוב ולבלבל שמחת הנפש בעצבון הגוף. והנה בחינה זו היא בחינת 'יציאת מצרים', שנאמר בה (שמות יד, ב) 'כי ברח העם', וכו' רק מגמתם וחפצם היתה לצאת נפשם האלוקית מגלות הסטרא אחרא היא טומאת מצרים ולדבקה בו יתברך'.

עד יציאת מצרים לא היו בני ישראל בגדר 'עם' נפרד לעצמם

וביאור הדברים הוא כי הנה כל הנשמות שבעולם מתחילת הבריאה ועד סופה נכללו בקומת אדם הראשון, וכאשר אכל מעץ הדעת והנחש הטיל בו את זוהמתו נעשה תערוכת של טוב ורע בכל הנשמות כולם, ומאז הנה על עבודת בני ישראל היא לזכר ולברר את הטוב מהרע, וישנם כמה מדרגות בסדר בירור זה, כי בדרך המבול היה חלק מהבירור, ובימי האבות היה בירור נוסף, אכן עד יציאת מצרים וקבלת התורה לא היו ישראל בגדר של 'עם' נפרד בפני עצמו אלא היו מעורבים יחד עם שאר אומות העולם כאומה אחת ועם אחר, ורק ביציאת מצרים וקבלת התורה נעשו ישראל עם נפרד בפני עצמו, כדכתיב (שמות ו, 1) 'ולקחתי אתכם לי לעם', 'אני ה' אלקיכם אשר הבדלתי אתכם מן העמים' (ויקרא כ, כד), 'ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי' (שם כו), אבל עד יציאת מצרים היו ישראל מעורבים ממש עם אומות העולם.

רבי בכה כי רצה להשיג הדביקות של ר"א בן דורדיא ללא החטא

וזהו הביאור בבכיייתו של רבי (עבודה זרה דף יז). כאשר שמע בת קול יוצאת ואומרת שרבי אליעזר בן דורדיא מוזמן לחיי העולם הבא, כי כאשר ר"א בן דורדיא שב בתשובה על חטאיו, הוא זכה להשיג דרגה זו שהרגיש בנפשו שאין לו שום טעם וחיות

ב.

בדמיך חיי: החיות של כלל ישראל נבלע בדמים

עד יציאת מצרים היו בני ישראל מעורבים באומות העולם ולא נחשבו לעם בפני עצמם | בגלות מצרים נחשבו בני ישראל לעובר במעי אמו, וביציאת מצרים נעשה הלידה של עם ישראל | יציאת מצרים היתה ע"י דם פסח ודם מילה כדי להפסיק היניקה מהדמים של מצרים

וחיות אמיתית בנועם ה', וכדאיית בספה"ק פירוש הפסוק (תהלים צז, ה) 'הרים כדונג נמסו מלפני ה', כי אמרו חז"ל (מסכת סוכה דף נב.) שהיצה"ר נדמה לצדיקים כהר גבוה, ולזה אמר שכל ההרים האלו המרמוזות לתאוות וליצרים השונים נמסים ומתבטלים כאשר אור אלוקותו ית"ש מתגלה, וכל הנטינויות והנפילות שיש לאדם הם רק כאשר הוא במצב של מוחין דקטנות ואינו משיג אור אלוקותו ית"ש, ואז הוא מתפתה להמשך אחר תאוות הבל ודמיונות שוא, וזה היה מצבם של כלל ישראל במצרים שהיו במוחין דקטנות, כעובר במעי אמו שהוא ללא מוחין וללא דעת, ולזה ניוונו מהדמים הטמאים שהוא הסט"א וכאמור.

דם פסח ודם מילה - כדי להשיג מוחין דגדלות

וזהו מה שדרשו במכילתא (פרשת בא פ"ה) שכאשר הגיע עת דודים - הזמן שנשבע הקדוש ברוך הוא לאברהם שיגאל את בניו, ולא היה בידם מצות שיתעסקו בהם כדי שיגאלו, נתן להם הקדוש ברוך הוא שתי מצות דם פסח ודם מילה שיתעסקו בהם כדי שיגאלו, שנאמר (יחזקאל טו, ו) 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך חיי'. והיינו שע"י המצוות האלו תפסק חיותם מהדמים של הסט"א - הדמים של מצרים שהיו שם בבחי' עיבור במעי אמו, אלא יקבלו חיותם מדמים של צד קדושה.

עיקר גלות מצרים - גלות הדעת

והנה ידוע מהארז"ל (פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א) שעיקר גלות מצרים היה גלות הדעת, וענין מידת הדעת הוא ממוצע בין המוח למידות, וכפי שביאר התניא (פ"ג) בתו"ד 'הדעת הוא מלשון 'האדם ידע את חוה' (בראשית ד, ה), והוא לשון התקשרות והתחברות... ועל כן הדעת הוא קיום המדות וחיותן'. וזהו מה שאמר שלמה המלך (משלי כד, ד) 'ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים', דהיינו שכל החדרים שהם המידות צריכים להיות מלאים בדעת, כי מה ערך לכל המידות אם אין בהם נקבעים בנפש האדם ולא יולידו בנפשו אהבה ויראה אמיתית. וכדאיית במדרש (ויק"ד פ"א ס"ו): דעה חסרת מה קניית. כי מידת הדעת כוללת כל המידות כולם.

דעת כולל י' חיות - ה' עטרין דחסדים וה' עטרין דגבורות

והנה ישנם ב' מידות עיקריות והן חסד וגבורה שהם אהבה ויראה, ומכל אחד מהם משתלשל ה' מידות שהן

וכדאיית בזה"ק (ח"ב דף קז:): בלבא אית תרין היכלין בחד דמא ובחד רוחא. ההוא חד דמלייא דמא ביה דיורא ליצר הרע, והיינו שבמצרים היו כלל ישראל בגדר של 'עובר' שאין לו מציאות וחיות בפני עצמו, אלא הוא ירך אמו (יבמות עח. ועור). ויונקים מהדם הרע שהוא הסט"א.

יציאת מצרים - לידת עם ישראל

ויציאת מצרים היתה הלידה של כלל ישראל, [בספר יחזקאל טז, ד - נאמר 'ומולדותיך ביום הולדת אתך לא כרת שרך ובמים לא רחצת למשעי והמלח לא המלחת והחתל לא חתלת'. וברש"י על אתר: כשבחרתי בך במצרים היית בלי שום תיקון, ולפי שדימה הדבר ללידה הזכיר כאן תיקוני הולד. וכו"ה בהושע ב, ה - וברש"י שם], והיינו שאע"פ שגם לאחר הלידה עדיין אין האדם מתוקן ומושלם, כי גם אחר הלידה עדיין חסר התינוק כל מיני כוחות ואינו יכול להוציא מן הכח אל הפועל את כוחות הנפש שבו, וככל שהאדם מתבגר יותר כך הוא מקבל יותר כוחות ויותר יכולות, הן גופניים והן נפשיים, אמנם מיד כשנולד יש לו מציאות וחיות בפני עצמו, כך ביציאת מצרים, אע"פ שעדיין לא נגמר התיקון השלם, ועדיין קיים עירוב בין הטוב והרע, אבל כבר הפכו בני ישראל להיות עם נפרד בפני עצמם שיש לו מציאות וחיות לעצמו, ומציאות נפרדת זו שוב אי אפשר לבטל לעולם, ואף מי שהרבה לפשוע ונפל לעמקי הקליפות רח"ל, הרי הוא נשאר בגדר 'ישראל', וכפי שאמרו חז"ל (מסכת סנהדרין דף מד:). ישראל אף על פי שחטא - ישראל הוא.

כלל ישראל במצרים היו בקטנות המוחין

והנה כאשר האדם נמצא בגדלות המוחין, דהיינו שאור הנשמה מאיר עליו והוא משיג השגות גדולות באלוקות, אין לסט"א שום השפעה עליו, כי מדוע יתפתה האדם להמשך אחר דמיונות שווא ותאוות זולות, כאשר הוא דבוק באור עליון ומרגיש טעם

פרק ל"א

וְהִנֵּה בְּחִינָה זוּ הִיא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שְׁנֵאמַר פֶּה בִּי בְּרַח הָעַם". וְלִבְאֹרְחָה הוּא תַּמּוּחַ, לְמַה הִיְתָה בּוֹאֵת? וְכִי אֵלּוּ אִמְרוּ לְפִרְעֵה לְשַׁלְּחֵם חֲפָשִׁי לְעוֹלָם, לֹא הָיָה מִבְּרַח לְשַׁלְּחֵם? אֲלָא מִפְּנֵי שֶׁהָרַע שֶׁבְּנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עָרְזוּ תְּהֵא בְּתַקְפּוֹ בְּחֵלֶל הַשְּׂמָאֵלִי, כִּי לֹא פִּסְקָה וְהִמָּתֵם עַד מִתַּן תּוֹרָה. רַק מִנְּמַתָּם וְחִפְצָם הִיְתָה לְצִאת נַפְשָׁם הָאֱלֹקִית מִגְּלוּת הַסְּטָרָא אַחְרָא, הִיא מְמַאת מִצְרַיִם, וְלִדְבָקָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכִדְבָתִּיב: "ה' עֲזֵי וּמְעִזֵי וּמְנוֹסֵי בְּיוֹם צָרָה" וּגו'.

חסד גבורה תפארת נצח יהודי, ומידת יסוד היא מידה כללית, והם הנקראים ה' עטרין דחסדים שהם מצד ימין, וה' עטרין דגבורות שהם מצד שמאל, והם ה' הויות הכלולות במידת הדעת, ואיתא מהר"ז"ל ש'עין' בנימטריא ק"ל שהוא ה' פעמים שם הו"ה, וב' עינים הם המשכות ממידת הדעת, ע"י עין ימין ממשך האדם את ה' הו"ה"ת שמצד מידת החסד, וע"י עין שמאל הוא ממשך את ה' הו"ה"ת שמצד מידת הגבורה.

המצרים ינקו רק מהלבוש של שם הוי' שהוא שם אהי'

וידוע מספ"ק שמשם רבינו הוא כללות הדעת של כל ישראל, וזהו מה שכתוב (שמות ג, ד) 'וירא ה' כי סר לראות, סר' בגי' ה' פעמים שם הו"ה, שמשם רבינו התבונן ע"י ה' הו"ה"ת הכלולות במידת הדעת. ובלקוטי תורה להאר"ז"ל (שם) איתא שמשם רבינו חשב שגלות מצרים ימשך ר"ס שנה כמנין ה' פעמים שם הו"ה, וזהו 'וירא ה' כי סר לראות', דהיינו שמשם רבינו חושב שמשך הגלות יהיה ר"ס שנה, ועל כך אמר לו השי"ת שיאמר לבני ישראל (שם ד) 'אהי"ה שלחני אליכם', והיינו כי ה' פעמים שם אהי"ה בני' רד"ו, שהגלות ימשך רק רד"ו שנה ולא ר"ס שנה. והיינו כי הלבוש של שם הו"ה"ת הוא שם אהי"ה, ויניקת המצרים היה רק מהלבוש, ולכן די ברד"ו שנה שהוא בגימ' ה' פעמים שם אהי"ה כאמור. וזהו מה שנרמז בפסוק (בראשית לו, יד) 'וישלחהו מעמק חברון'. כי 'עמק' בגי' ה' פעמים שם אהי"ה, ואילו 'חברון' בגי' ה' פעמים שם הו"ה"ת, והיינו כי שליחת יוסף הצדיק לחפש את אחיו היה תחילת גלות מצרים, כי ע"י כך נשתלשלו הדברים שיעקב אבינו עם שבעים נפש ירדו מצרים, וכפי שדרשו חז"ל

פרק כ"ט

וּמִזָּה יָכוֹל לְלַמֵּד כֵּן אֶדְמֵם שְׁנוּפְלִים לֹא בְּמַחְשְׁבֹתוֹ סִפְקוֹת עַל אַמוּנָה, בִּי הֵם דְּבָרֵי רוּחַ הַסִּפְרָא אַחְרָא לְבָדָה הַמְּנִיבָה עֲצָמָה עַל נַפְשׁוֹ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל עֲצָמָן הֵם מֵאֲמִינִים כּוּ'. וְגַם הַסִּפְרָא אַחְרָא עֲצָמָה אֵין לָהּ סִפְקוֹת בְּלָל בְּאַמוּנָה, רַק שְׁנֵתָן לָהּ רְשׁוֹת לְבַלְבֵּל הָאֲדָם בְּדַבְרֵי שִׁקְרָא וּמְרָמָה לְהַרְבּוֹת שִׁקְרוֹ, בְּפִתּוּי הַזּוֹנָה לְבָן הַמֶּלֶךְ בְּשִׁקְרָא וּמְרָמָה בְּרְשׁוֹת הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שִׁפְתוֹב בּוֹתֵר הַקְּדוּשָׁא.

על פסוק זה (מסכת סוטה דף יא.) 'וישלחהו מעמק חברון' - אמר רבי חנינא בר פפא בעצה עמוקה של אותו צדיק שקבור בחברון, דכתיב (בראשית טו, יג) 'דוע תדע כי גר יהיה זרעך'. ולכן נרמז בפסוק זה סוד התיקון של גלות מצרים וכנ"ל.

בסוף שנות הגלות לא היה למצרים מה לינוק והחלו לינוק דם ישראל ממש

והנה בסוף הרד"ו שנים כתוב (שמות פ"ב, כג) 'ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה'. ואיתא במדרש (שמו"ר א, לז): למה נתאנחו לפי שאמרו חרטומי מצרים אין לך רפואה אם לא נשחוט מקטני ישראל ק"נ בערב וק"נ בבקר ורחץ בדמיהם שתי פעמים ביום, כיון ששמעו ישראל גזירה קשה התחילו מתאנחים וקוננים. והיינו שבסוף הרד"ו שנה כבר הוציאו המצרים את כל הדמים שיכול לינוק משם אהי"ה שהוא הלבוש של שם הו"ה"ת וכנ"ל, ולכן שחט מלך מצרים את ילדי ישראל כדי לרוחץ ולינוק מדמיהם, וזהו מה שנאמר בתחילת הפסוק 'וימת מלך מצרים' ואיתא בזוה"ק (ח"ג דף קלה): כל מאן

דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה, קארי ביה מיתה כמה דאת אמר 'וימת מלך מצרים', דנחת מדרגא קדמאה דהוה קם ביה. והיינו שירד מדרגתו הקודמת כי עד עתה לא נתגשם כל כך לינוק מדמיהם של ישראל ממש.

ומרומו ענין זה בגי' של בחינת אחרונים של אהי"ה, כי בכונות השמות מהאר"ז"ל מובא כמה פעמים שהגי' של כל שם כסדרו הרגיל הוא ה'פנים' של השם שהוא הרצון העליון והאמיתי, ואילו הגי' באופן של ריבוי הוא בחינה של 'אחרונים', דהיינו שההשפעות יורדות באופן של טיפין טיפין, וכמו אדם שאינו חפץ באמת לתת דבר לחבירו אך יש לו הכרח לתת ולכך נותן זאת טיפין טיפין, גי' באופן של ריבוי היינו שתחילה סופרים את הגי' של האות הראשונה של השם ואח"כ סופרים של ב' האותיות הראשונות, וכן על זה הדרך, ולדוגמא גי' של הו"ה"ת באופן של ריבוי הוא שמונים תחילה את האות 'ו' וד', ואח"כ 'ו' וד' ק"ה, ולאחמ"כ 'ו' וד' ק"ה ואו', ולאחמ"כ 'ו' וד' ק"ה ואו' ק"ה, והגי' באופן של ריבוי של אהי"ה הוא כמספר ד"ם, והיינו שבסוף שנות הגלות כאשר כבר לא היה למצרים ממה לינוק הם התחילו לינוק מדם ישראל ממש, וכנ"ל.

והנה אותיות השורש של תיבת 'וימת' הוא מ"ת בגי' ה' פעמים 'מ', והיינו ה' דמים כנגד ה' פעמים הו"ה ואהי"ה הנ"ל, וזהו שמרומו בלשון הפסוק 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי' ואמר לך בדמיך חיי', והיינו שתיבת 'מתבוססת' מתחלק לב' תיבות מ"ת בוסס"ת, שבני ישראל התבוססו והצטערו על יניקת המצרים מה' דמים הנזכרים שהם בגימ' מ"ת וכנ"ל.

נקודות:
וידוע ששני ענינים אלו - האמונה ושמירת הברית - הם עיקרי היהדות והם שערים להשגת אור אלוקותו ית"ש וקדושת התורה"ק, ואמרו חז"ל (ברכות ח.) שהנכנס לבית הכנסת צריך להכנס שיעור שני פתחים, והיינו ב' שערים האמורים שהם האמונה בהשי"ת ושמירת הברית

~
ואף אם האדם מרגיש שעל אף התאמצותו הרבה עדיין לא זכה לראות את האור גדול, מכל מקום ח"ו להתייאש ולהרפות, וכמו ביציאת מצרים שכלל ישראל היו בגלות זמן רב כל כך, עד אשר הגיע עת דודים, והקב"ה פתח בפניהם את כל השערים וזכו לצאת ממ"ט שערי טומאה והשיגו השגות גדולות ונעלות עד למאד, כן האדם צריך לשקוד על דלתות שערי הקדושה יום יום מבלי להתעייף

פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים: אמונה וקדושה

ע"י מצות אמונה ושמירת הברית נמשך גדלות המוחין על האדם | שיעור שני פתחים - אמונה ושמירת הברית | ע"י מצוות פסח ומילה מתגלה אליהו הנביא והוא סגולה לחיים נצחיים

משכו וקחו לכם - מצות קרבן פסח הוא חיזוק האמונה

ביציאת מצרים נתן לנו הקב"ה ב' מצוות דם פסח ודם מילה, שטבע המצוות הוא להמשיך גדלות המוחין על האדם, ובאופן מיוחד ב' מצוות אלו שהם מצות האמונה ושמירת הברית, מצות מילה הוא שמירת ברית קודש, ומצות קרבן פסח הוא ענין האמונה בבורא ית"ש, וכדאיתא במדרש (שמו"ר טו, ב): אתה מוצא לישראל כשהיו במצרים היו עובדין עבודת כוכבים ולא היו עוזבין אותה, וכו', אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה כל זמן שישראל עובדין לאלהי מצרים לא יגאלו, לך ואמור להן שיניחו מעשיהן הרעים ולכפור בעבודת כוכבים, הה"ד (שמות יב, כא) 'משכו וקחו לכם', כלומר משכו ידיכם מעבודת כוכבים וקחו לכם צאן ושחטו אלהיהם של מצרים ועשו הפסח, שבכך הקדוש ברוך הוא פוסח עליכם. ועוד דרשו חז"ל (שם א): בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה לשחוט הפסח, אמר לו משה רבון העולם הדבר הזה היאך אני יכול לעשות אי אתה יודע שהצאן אלהיהן של מצרים הן, שנאמר (שמות ח, כב) 'הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלונ', אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך אין

שיעור שני פתחים - אמונה ושמירת הברית

וידוע ששני ענינים אלו - האמונה ושמירת הברית - הם עיקרי היהדות והם שערים להשגת אור אלוקותו ית"ש וקדושת התורה"ק, ומרומו בדברי שלמה המלך (מש"ה, לז) 'אשרי אדם שמע לי לשקוד על דלתתי יום יום לשמר מזוזת פתחי', ואמרו חז"ל (ברכות ח.) שהנכנס לבית הכנסת צריך להכנס שיעור שני פתחים, והיינו ב' שערים האמורים שהם האמונה בהשי"ת ושמירת הברית.

מצוות פסח ומילה - סגולה לחיים נצחיים

ובאמת מצינו שייכות מיוחדת בין ב' מצוות אלו - פסח ומילה - שהם ב' מצוות עשה היחידות שהמבטל אותם חייב כרת, וכן קרבן פסח הוא הקרבן היחיד שאפילו מילת בניו ועבדיו מעכבת

ח"ו להתייאש ולהרפות מהעבודה כי בהגיע עת רצון יפתחו שערי אורה

והמתחזק בב' ענינים אלו - אמונה ושמירת הברית - זוכה ונפתחים לפניו שערי הקדושה וכנ"ל, ואף אם האדם מרגיש שעל אף התאמצותו הרבה עדיין לא זכה לראות את האור גדול, מכל מקום ח"ו להתייאש ולהרפות, וכמו ביציאת מצרים שכלל ישראל היו בגלות זמן רב כל כך, עד אשר הגיע עת דודים, והקב"ה פתח בפניהם את כל השערים וזכו לצאת ממ"ט שערי טומאה והשיגו השגות גדולות ונעלות עד למאד, כן האדם צריך לשקוד על דלתות שערי הקדושה יום יום מבלי להתעייף, עד אשר יגיע עת רצון ואז יזכה שיפתחו לפניו כל השערים ושיג השגות ומדרגות נעלות ורמות.

א.

על ידי מעשה פינחס נתקן הקללה של בלעם

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי (כח, טו).

הנה יש לומר כי לשון 'ולא כליתי' בא לרמוז על שורש עון פעור, אשר היה ע"י בלעם שאמר לבלק 'איעצך' (דה, יד) ונתן לו עצה זו, הורה ראותו כי קללותיו תפכו לברכות. ולפי זה יש לומר כי עצה רעה זו היתה המשך ואותו דבר כמו מה שרצה לפעול בקללותיו, כי מאחר שלא הצליח ע"י קללה ניסה בעצה זו לפעול את אותו הדבר. והנה אמרו חז"ל (ברכות ז) כי בלעם רצה לכווין ולקלל ברגע הזעם שהקב"ה זועם בכל יום, והקשו התוס' (שם ד"ה ואליה) מה היה יכול לקלל ברגע אחד, ותירצו שהיה יכול לומר 'קלם', עיי"ש עוד. ולפי זה מבואר לשון הכתוב בפרשתינו, שהיה בעת חרון האף על חטא בנות מואב התעורר כוחו של בלעם אשר יעץ עצה זו, ולכן כמעט שלט ח"ו בחי' 'כלם' בכלל ישראל, אלא שע"י קנאותו של פינחס התבטלה הגזירה ולכן נאמר 'ולא כליתי את בני ישראל'.

והנה אי' בספ"ק"כ כי לעומת מה שרצה בלעם לקלל בתיבת 'כלם', הנה כאשר נהפכה הקללה לברכה נאמר (כח, כא) ותרועת מלך בו, שהוא היפך אותיות 'כלם' לצד הברכה. ובוארו בעניינו, כי יש ג' ראשי איברים באדם שהם שורשים לשלשת חלקי הנהגת האדם, המה שהוא מקום כח המחשבה, הלב שהוא בעל כח ההרגש אשר מתבטא בענין הדיבור, והכבד אשר הוא ראש לכלי המעשה. ובה רצה בלעם לקלל ולהפוך את הסדר הראוי באמרו 'כלם' שהוא נוט' כ'בד ל'ב מ'ח, והיינו שישלטו כלי המעשה על הדיבור והמחשבה, [וזה יגרום ח"ו כליה לקדושתם של ישראל]. וכאשר נהפכה קללתו לברכה נתקן הענין כראוי, כי 'מלך' הוא נוט' מ'ח ל'ב כ'בד' [כי בסדר זה מתגלית מלכות ה' על האדם כראוי].

ויש לומר כי כנגד ג' בחי' אלו, מקבלים הכהנים מכל זבח את הזרוע והלחיים והקיבה (דברים יג, ג) כי מבואר בדברי חז"ל (מואב ברשי"ט טו) 'דורשי רשומות היו אומרים, 'זרוע' תחת יד שנאמר ויקח רומח בידו, 'לחיים' תחת תפלה שנאמר ויעמוד פינחס ויפיל, 'הקיבה' תחת האשה אל קבתה", דהיינו שזכו הכהנים למתנות כהונה אלו בזכות קנאותו של פינחס. והנה ג' אלו מרמזים על מוח לב וכבד, כי הלחיים הם חלק מן הראש כנגד המוח, הזרוע הוא כמו הידים המתפשטים מן הלב, והקיבה היא כענין הכבד שהיא מכלי המעשה. והנה 'זרוע לחי קיבה' הם בגי' 'חמת', ולכן אמר הכתוב 'פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו וגו' ולא כליתי את בני ישראל וגו'. כי בענין 'כליה' נרמז הפגם שרצה בלעם לגרום להם, ובתיבת 'חמת' נרמזו ג' המתנות שזכו להם הכהנים ע"י תיקון הדבר בקנאותו של פינחס.

ב.

ירושת ארץ ישראל בחינת שער החמשים שזכה לו משה רבינו בפטירתו

ויקרב משה את משפטן (כז, טו).

אות נ' של 'משפטן' היא רבת, לרמז על היות משפט זה תלוי בקדושת שער החמישים, כי ירושת ארץ ישראל היא בחי' שער החמישים, [ולכן היא נקראת נחלה אותיות קל"ה נ', שבה חלה קדושת שער הנז]. וידוע כי משה רבינו לא השיג את תכלית שלימות שער הנז עד זמן הסתלקותו, ולכן לא זכה להיכנס לארץ ישראל. וזה עצמו הוא טעם ויקרב משה את משפטן לפני ה', והיינו לפי שלא זכה בחייו להשיג את שער הנז, ולכן לא היה יכול לדון במשפטי ירושת ארץ ישראל, והקריב משפט זה לפני ה'.

וידוע מספ"ק"כ כי בודאי השיג משה רבינו את שער הנז באופן נעלה, אלא שלא נמסר בידו להוריד השגה זו לכל בני ישראל, וכמו שמרומז במאמר הכתוב (דברים יג, ג) כי לא תעבור

את הירדן הזה, דהיינו שלא יזכה לבחי' הירדן נוט' ירדן' דהיינו להוריד את שער הנז לכל ישראל, אלא רק עלה בפטירתו להר נבו (שם לה, א) נוט' נ' בו שזכה בעצמו להשגה זו בלי להורידה לעולם הזה. ויש לומר כי לכן נקרא הר נבו בשם הר העברים (שם לב, טו), כי הנה אמרו חז"ל (ב"ב קטז) על מה שנאמר בפרשתנו (כז, ה) איש כי ימות וכן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו "אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי כל שאינו מניח לכן ליורשו הקדוש ברוך הוא מלא עליו עברה", עיי"ש עוד. ולפי זה יש לומר כי גם הר העברים הוא בבחי' זו, כאשר לא זכה משה רבינו להוריש ממנו לבני ישראל את השגת שער הנז.

אכן כאשר נכנסו כלל ישראל לארץ ישראל בראשותו של יהושע בן נון, היה זה באמת ע"י כוחו של משה רבינו שנמשכה אצל תלמידו הנאמן הבטל אליו, כי ע"ז התקשרו כלל ישראל בקדושת שער הנז וזכו ליירושת הארץ התלויה בה. ואת קשר זה שהיה ליהושע לבחי' שער הנז של משה, ראו גם בתחלת דרכו כאשר שלח אותו משה להלחם בעמלק (שמות יז, ט), ואז היתה כל מלחמתו תלויה בידיו של משה (שם, טז). והיינו כי הנצחון על עמלק הוא בחי' שער הנז שבקדושה, כמו שבאה הכנעת המן מזרע עמלק ע"י עץ גבוה חמישים (אסתר ז, ט) הרומז על שער הנז, ולכן היה זה תלוי בידיו של משה שזכה בעצמו לשער הנז [ורמז על כך בידיו של משה, כי אות נ' היא האות הי"ד באותיות התורה].

ולפי שהיה צריך להנחיל את ארץ ישראל ע"י השגת שער הנז וביטול עמלק, לכן ביקש משה רבינו על המנהיג הבא אחריו באמרו (כז, טז) 'פקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה, ופירשו חז"ל (במדבר כא, טו) דהיינו 'אדם שידע להלך עם כל אחד ואחד מהם לפי דעתו, ואכן נתקבלה בקשתו ונאמר על יהושע (כז, כ) קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו, ופירשו' 'כאשר שאלת, שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד'. והיינו כי ידוע אשר עמלק הוא בגי' 'ספק', והוא מעורר את הספקות מכה ריבוי הדרכים שישנם בעבודת ה' לפי דעתו של כל אחד ואחד, ולכן בכדי להכניע את עמלק ולרשת את ארץ צריכים איש אשר רוח בו כנ"ל, וזה היה יהושע בכח התקשרותו האיטנה למשה, שע"י זכה לשער הנז המבטל את כל הספקות.

ולפי שכל עניינו של יהושע לרשת את ארץ בבחי' שער הנז בא מכוחו של משה, לכן נאמר לו (שם) וסמכת את ירך עליו. דהיינו אשר אלו הידים אשר בוחם התקשרו כלל ישראל ושיעבדו את לבם לאביהם שבשמים במלחמת עמלק, כאשר עורר משה רבינו את בחי' שער הנז והתדבק בו יהושע, באותם הידים יסמוך משה רבינו עכשיו על יהושע וימשך אליו את כוחו הזה, ובה יוכל לרשת את הארץ.

והנה בענין שער הנז ידוע כי שלימות גילוי יהיה לעתיד לבא כאשר יצטרפו יהודה עילאה ויהודה תתאה ביחד, דהיינו כאשר יהיה ו' החיבור בין שמוע ישראל וגו' לברוך שם וכו' ויהיה בחי' 'וברוך' שם, וע"י זה יהיו שני היחודים ביחד נ' אותיות כענין שער הנז. ובה יש רמז על צירוף משה ויהושע בבחי' זו, כי ראשי התיבות של שמוע ישראל וגו' (ש"י י"א י"א י"א – של"ם) עם ראשי התיבות של ברוך שם וכו' (בשכמל"ו – ש"ח) בצירוף עם ו' החיבור, הרי זה בגי' 'משה' 'יהושע' אשר ביחד הצטרפו בבחי' שער הנז.

ג.

משה רבינו ביקש כי משיח יהיה ממלא מקומו

פקד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה (כז, טז).

אי' בזה"ק (ה"ג רעה) כי הגאולה העתידה תבוא בזכות משה רבינו, ומשיח בן יוסף ומשיח בן דוד מקבלים את כחם לגאול את ישראל ממשח רבינו. ולכן יש לרמז בבקשתו של משה רבינו על מנהיג ישראל אחריו, כי רצה לבקש שכבר יבא מלך המשיח וימלא את מקומו. וזה מרומז במה שאמר אלפי הרוחות לכל בשר, כי 'רוח' עם 'בשר' הוא בגי' שני פעמים 'משיח', לרמז על שני המשיחים. וביקש משה רבינו על כך,

כי שניהם אכן באים מכוח כנ"ל.

וזה מרומז גם בראשית ענינו של משה רבינו בתורה, כי אי' בגי' (חוליו קלט) משה מן התורה מנין שנאמר (בראשית ו, ג) בשגם הוא בשר (דהיינו כי בשגם הוא בני משה). ולשון אותו פסוק הוא "לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר", הרי נרמז בפסוק זה ג"כ רוח עם בשר, רמז לשני המשיחים כנ"ל.

ד.

ראש חודש בחינת תיקון הירח

ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' וגו' (כח, טו).

הנה פרשה זו היא הקריאה של ראש חודש, ובשעת הקריאה כופלים את הפסוק ואמרת להם ב' פעמים (א"ח תג, ג). ויש לרמז בזה, בהקדם המבואר בדברי חז"ל (שבועות ט) כי הקרבן של ראש חודש הוא בחי' כפרה על מיעוט הירח, הרי כי בר"ח מתעסקים עם תיקון מיעוט הירח. והנה ואמרת הוא אותיות מאורת, ובר"ח רוצים אנו לעורר שיהיו שני המאורות הגדולים כבתחלה (בראשית א, טז), ולכן כופלים פסוק זה הפותח בתיבת ואמרת הרומז על המאורות, לעורר שיהיו שני מאורות שוים.

וענין זה מרומז עוד בזה הפסוק, כי האות ו' בתחלת הפסוק מרמזת על השמש, אשר הוא מכוון כנגד ו' המדות מחסד עד יסוד. והאות א' שבאה אחריה מרמזת על הירח, שהיא מכוונת כנגד מדת המלכות אשר אחת היא (שה"ש ו, ט). והאותיות מ'ו'ר'ת' שבאים אח"כ הם בגי' 'שמש', ותיבות 'להם זה' שנסמכו להם הינם בגי' 'לבנה'. הרי לנו שני המאורות יהודי בזה הפסוק בתיבות ואמרת להם זה, כי עובדים להשוותם יחד. וממשיך הפסוק 'האשה' ע"כ הוא בגי' 'חודש', אשר אותיות ראש, וביחד היינו ראש חודש שבו עובדים על כך. ואומר 'תקריבו' שהוא בגי' מנין ימות שנת החמה (שם"ח) עם מנין ימות שנת הלבנה (הפחות ביותר - ש"ל) ועל כך מסיים 'להיוויה' שהוא בגי' 'יום', דהיינו שיש בשנת החמה והלבנה ביחד ימים כמנין תקריבו. ובכל זה מרומז מה שעובדים לאחד ולהשוות את השמש עם הירח, עד שיהיו שני המאורות הגדולים.

ה.

הנהגת הטבע בחי' שבת והנהגת הנס בחי' חודש

עולת שבת בשבתו על עולת התמיד ונסכה (כח, ט) זאת עולת חודש בחישרו לחדשי השנה (שם, יד)

ידוע כי הקב"ה מנהיג את העולם בשני מני הנהגות כלליות, הנהגת הטבע ששורשה בשבעת ימי בראשית, והנהגת הניסים שהיא בחי' סדר המועדים המתחיל בחג הפסח, וכנגדו מכוון סדר חודשי השנה אשר ראשיתם בחודש ניסן מלשון נס [והארכתו בכל זה במקומו, ואכמ"ל].

והנה סדר הנהגת הטבע הוא בחי' ז' ימי בראשית כנ"ל, ואילו הנהגת הניסים הם י"ב חודשי השנה כנ"ל. והם רמזים בראש התורה וסופה, כי ראש התורה הוא פסוק 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ' (בראשית א, א), אשר הוא עוסק בראשית הנהגת הטבע ויש בו ז' תיבות כנגד ז' ימי בראשית. ואילו סוף התורה בפסוק 'ולכל הירח הזקוקה לכל המורה הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל' (דברים לה, יב), עוסק בהנהגת הניסים ויש בו י"ב תיבות כנגד חודשי השנה.

ושניהם רמזים בפסוקי הקרבנות שזכרו בפרשתנו, כי הנה אי' בספ"ק"כ בני יששכר כמה פעמים (שבח"ט ג, ה ועוד) כי במנין הגי' אפשר לחשב לאף לא', בסוד הפסוק (דברים לב, ג) איכה ירדוף אחד אלף, והנה כמו כן אפשר לחשב א' לאף. ולפי זה יש לרמז כי התיבה המוצבת בראש התורה 'בראשית' בחשבון א' לאף (נמצא אף התק"ם) הוא בגי' 'עלת שבת בשבתו', כי אכן סדר הטבע מקושר לשבעת ימי השבת. ואילו סוף התורה בתיבת 'ישראל' בחשבון א' לאף (נמצא אף תק"ם) הוא בגי' 'זאת עלת החדש בחדשו', כי אכן סדר החודשים הוא בחי' סדר הניסים הרמזו בסוף התורה.

נקי כפים ובר לבב: 'נקיות' אין דיני ממונות – ער האט בכלל נישט קייין רצון אין יענעמ'ס געלט

א. א פלא ווי מדקדקים במצוות קענען אמאל פארקרוםט ווערן ווען עס קומט צו געלט

אין געלט זאכן ווערן זייער אסאך מענטשן נכשל אין פארשידענע הוראות היתר | אפילו מענטשן וואס זענען מדקדק במצוות – פאלן אסאך מאל דורך מיט נישט ערליך געלט | ווען מען זאל ווען זוכן בלויז 'דעת תורה' – וואלט מען נישט געדארפט קיין 'דין תורה' | ביידע וואלטן געפרעגט איין רב | פארוואס זוכט מען צו פארדרייען דעם ישרות הדין?! | וויאזוי ערלויבט מען זיך צו זאגן ליגנט ביים בית דין?! | דער וואס איז ריין אין געלט זאכן – איז אנגעקומען צו א הויכע דרגא | די סיבה: עס איז נישטא קיין ווינט דערויף אינעם היימישן גאס, נאר עס קומט פון אן אייגענע ערליכקייט

ב. עשה לך רב והסתלק מן הספק: זיי זיך נישט מתיר קיין 'ודאי גניבה' צוליב דיין 'ספק'

זייער אסאך זאכן וואס זענען אמאל געווען גלאט לאיסור – זענען היינט נישט פשוט | וויבאלד מען האט אוועקגעשטעלט דעם עולם המסחר אויף 'תאות ממון' איז פארהאן פארשידענע 'אנן סהדי' און 'אדעתא דהכי' | דוגמא: פארשענערן דעם פראדוקט | דוגמא: די חיובים פון אן ארבעטער אויסצונוצן יעדע מינוט | יעדער ביזנעסמאן שפירט זיך האלב וועגס ווי א גנב | דאס ברענגט אז ער ווערט א גאנצער גנב און פארלירט דעם געפיל פון ריינקייט אין געלט זאכן | יעדע שאלה דארף מען פרעגן פון א רב וועלכער קען די סוגיא | נישט אויסמישן היתר מיט איסור | בלייבן מיט נקיות – נישט צו זוכן א פרוטה וואס באלאנגט נישט צו דיר

ג. נשקו בר: מען דארף קונה זיין די מדה פון 'נקיות' נאך אין די אינגע יארן

בחורים האבן כמעט נישט קיין שייכות מיט דיני ממונות | טאקע דערפאר איז עס די ריכטיגע צייט צו רעדן דערפון | בשעת מען האט שוין צוטון דערמיט – האט מען שוין נגיעות דערצו און מען הערט עס נישט מיטן גאנצן הארץ | טאמער מען גרייט זיך גוט צו אלס בחור – איז מען א גבור אין מלחמת היצר | א דמיון דערצו: אויפשטיין פארטאגס לעבודת ה' | די וועלט איז שטיל און די כוחות הנפש זענען פריש און מונטער | די נסיונות זענען נאכנישט אנגעקומען און דער קאפ איז קלאר | מען קען מאכן א פלאן אויפן טאג | ווען דער יצר הרע קומט אן – איז שוין געבויעט געווארן א שטארקע חומה קעגן אים

א.

א פלא ווי מדקדקים במצוות קענען אמאל פארקרוםט ווערן ווען עס קומט צו געלט

ריינקייט פון פאלשע 'הוראת היתר'

דער מסילת ישרים דא אין פרק י"א גייט אריין אין פרטים פון מדת הנקיות, ווי ער גיבט עטליכע שטארקע דוגמאות פון זאכן וואס מענטשן זענען זיך מורה היתר מיט פאלשע היתרים און מען ווערט נכשל אין איסורי דאורייתא.

פארשידענע דוגמאות פון מכשולות אין דיני ממונות

די ערשטע דוגמא וואס דער מסילת ישרים גיבט דערויף, איז דער ענין פון 'דיני ממונות'. ווי ער איז מאריך אז מענטשן זענען נישט גענוג נזהר נישט צו גנב'ענען יענעמ'ס געלט און מען ווערט זייער שנעל נכשל אין גזל, בפרט די מענטשן וואס זענען עוסק אין משא ומתן; ווי למשל אן ארבעטער וואס ערלעדיגט זיינע אייגענע זאכן – און אפילו אויב ער טוט מצוות און מעשים טובים – אין דער צייט וואס ער ווערט באצאלט צו ארבעטן – איז עס געהעריג 'גניבה וגזילה', וואס אפילו יום כיפור איז נישט מכפר ביז ער וועט יענעם איבערבעטן. אדער א געשעפטסמאן וואס ער רעדט איבער דעם קונה צו קויפן זיין פראדוקט און ער איז מגום איבער דעם קוואליטעט פון דער פראדוקט – מער וויפיל עס איז באמת, אדער ער פארציילט אים נישט איבער די חסרונות פון דער פראדוקט – וואס דאס איז 'אונאה'. אדער א גראסערי מאן וואס ער וועגט נישט אפ פונקטליך דעם עסנווארג און ער נעמט אן איבריגע 'שוה פרוטה' פונעם קונה, און אפילו ווייניגער פון א שוה פרוטה – וואס כאטש

מען קען נישט רופן צו דין תורה פאר 'פחות משוה פרוטה', איז עס אבער א הארבע עבירה פון גזל.

דער וואס איז ריין אין דעם - האט דערגרייכט א גרויסע מדרגה

דער מסילת ישרים פירט אויס מיט א מורא'דיגן לשון וואס מען זעט דאס ממש בחוש: "כדי שיהיה האדם נקי מהם באמת, עיון גדול ודקדוק רב צריך לו. ואם ניקה ממנו, ידע שהגיע כבר למדרגה גדולה, כי רבים יתחסדו בענפים רבים מענפי החסידות, ובענין שנאת הבצע לא יכלו להגיע אל מחוז השלימות" – טאמער א מענטש איז אנגעקומען צו א ריינקייט אין געלט זאכן, זאל ער וויסן אז ער איז שוין אנגעקומען צו א גרויסע מדרגה! ווייל עס זענען פארהאן אסאך מענטשן וואס זיי זענען פרום אין אסאך זאכן, אבער אינעם ענין פון 'שנאת הבצע' – פיינט האבן יענעמ'ס געלט – זענען זיי נאכנישט אנגעקומען צום שלימות.

קושיא שאין עליה תשובה

אינאמת'ן, אויב מען טראכט אריין זעט מען עפעס א דבר פלא ביי דעם ענין פון געלט – וועלכע האט נישט קיין געהעריגן הסבר, וואס דאס ווייזט אז דער יצר הרע פון 'חמדת ממון' איז גאר א שטארקער יצר הרע וועלכער פארבלענדט די אויגן פונעם מענטש. מען זעט אזויפיל מאל, ווי א מענטש וועלכער איז ממש א "ירא ושלם", ער איז מדקדק אויף יעדן 'דקדוק המצוה'; ווי דער מסילת ישרים זאגט: "יתחסדו בענפים רבים מענפי החסידות". ווען עס קומט צו כשרות וועט

נקודות:

אין כשרות און אלע מצוות זוכסטו אלע הידורים, און דא ביי דיני ממונות זוכסטו נישט קיין שום הידור?! וואס איז? עס איז נישטא קיין לאו אין דער תורה צו גנב'ענען יענעמ'ס געלט און זאגן ליגנט אין בית דין?! די תורה זאגט דאך אזויפיל לאוין אויף דעם! וואס איז דער היתר אויף דעם!?

ער זוכן דעם בעסטן הכשר, אז עס זאל זיין נישט סתם כשר און אפילו נישט גלאט כשר – נאר כשר למהדרין מן המהדרין! און טאמער וועט א געוויסער מאכל נישט האבן דעם סארט הכשר וועלכער איז אינגאנצן אויסגעהאלטן ממש בתכלית ההידור – וועט ער דאס נישט עסן! ווער שמועסט נאך פון די פילע הידורים און חומרות וואס ער איז מחמיר אום פסח. און אזוי אין אלע זאכן, ער וועט זוכן דעם שענסטן אתרוג, די מהודר'דיגסטע ציצית, די בעסטע תפילין פונעם בעסטען סופר, וכדומה אין אלע מצוות. אבער ווען עס קומט צו 'דיני ממונות' – איז ער ממש נישט צום דערקענען! אנשטאט צו זוכן יעדע הידור און חומרא – זוכט ער גאר יעדע קולא! און ער איז ניטאמאל מקפיד אויף דער פשוט'ער הלכה! וואס איז דא געשען?! וואו איז זיין יראת שמים אוועקגעפלויגן?! וואו איז זיין דקדוק המצוות נעלם געווארן?! מען רעדט דאך דא וועגן עבירות חמורות! גזל און אונאה זענען דאך דאורייתא! נו, פארוואס איז ער זיך דא אזוי מקיל!?

א חסיד'ישער איד וואלט געדארפט זוכן 'לצאת ידי שמים'

לאמיר אנכאפן א דוגמא: צוויי חסיד'ישע אידן האבן עפעס א סכסוך אין געלט זאכן – צי למשל שותפים אין ביזנעס וועלכע האבן טענות איינער אויפן אנדערן וכדומה – און זיי קענען זיך נישט דורכקומען. וואלט ווען געדארפט זיין דער לכתחלה'יגער מהלך אז מען זאל בכלל נישט דארפן גיין צו 'דין תורה', נאר ביידע בעלי דינים זאלן קומען צו אן ערליכן רב און זאגן פארן רב:

אויף 'שנאת הבצע' איז נישטא קיין ווינט און שטראם צו זיין אויסגעארבעט דערין, ווייל אפילו חסיד'ישע אידן וואס זענען מחמיר אין אלע זאכן, אבער ווען עס קומט צו געלט זאכן זענען זיי פארדרייט מיט אלערליי היתרים. אויב אזוי, קען מען דערמיט דערקענען ווער עס אן אמת'ער ערליכער איד

אז מען פרעגט אן יעדע זאך פון א רב, גייט מען אוועק פון אלע ספיקות און מען שפירט זיך נישט ווי א שווינדלער, נאר מען ווייסט ביי זיך: "איך בין אן ערליכער איד! איך וויל נישט אנרירן יענעם'ס א פרוטה! דאס וואס די תורה לאזט טון – דאס טוה איך מיט א ריינקייט, און וואס נישט – ריר איך נישט! וואס דער רב פסק'נט מיר אז איך מעג טון – דאס איז גראד

"מיר האבן א קאנפליקט און מיר ווילן נישט נכשל ווערן אין גזלו! מיר ווייסן נישט ווער פון אונז איז גערעכט, איך האב אזא צד און יענער האט אזא צד, דעריבער בעטן מיר פונעם רב צו זאגן דעם 'דעת תורה' פאר וועמען דאס געלט געהערט! קיינער פון אונז זוכט נישט צו זיין גערעכט - ווייל ביידע פון אונז ווילן נישט נעמען חלילה א פרוטה וואס באלאנגט נישט צו אים - מיר ווילן בלויז הערן דעם

דעת תורה!". אט אזוי וואלטן צוויי ערליכע אידן - וועלכע זענען מדקדק אין מצוות - געדארפט צו רעדן.

אנשטאט שרייען 'איך בין גערעכט' - פרעג 'ווער איז גערעכט'

לאמיר שוין זאגן אז די צוויי בעלי דינים וואלטן יא געגאנגען צו דין תורה. וואלטן זיי אבער נישט געשריגן קולות אז זיי זענען גערעכט און ממציא געווען אלערליי טענות פון אונטער דער ערד. נאר פארקערט, אפילו ווען בית דין זאגט אז איינער איז גערעכט, וואלט ער ווען געזאגט פארן בית דין: "איך זוך נישט צו פארדרייען קיין קאפ פארן בית דין! און איך בין בכלל נישט געקומען דא צו געווינען דעם דין תורה! איך בין בלויז געקומען הערן דעת תורה! איך וויל נישט נכשל ווערן אין גזל און איך וויל נישט נהנה זיין פון ממון גזל! דעריבער פרעג איך איך דיינים, אפשר איז יענער גערעכט? אפשר האט יענער א טענה? צי איז פארהאן א דעה וואס האלט אז דאס איז אן ערנסטן חשש פון גזל? צי דארף איך נישט חושש זיין ווי יענע דעה? אפשר איז כדאי להחמיר?"

מצאות הדברים: א בילד וויאזוי עס קוקט אויס א 'דין תורה'

למעשה, איז היינט דער מצב אינגאנצן אנדערש, (מען רעדט שוין נישט אז עס זענען ליידער פארהאן אזויפיל ערליכע אידן וועלכע זענען פשוט 'מסרב לדין' קומען נישט צום דין תורה, נאר אפילו די וועלכע ווערן יא איז אבער דער וועג וויאזוי זיי קומען צום דין תורה - נישט ווי אן ערליכער איד דארף צו קומען צו א דין תורה). די ערשטע זאך, דינגט דער בעל דין דעם בעסטן 'טוען'. דערנאך ווען עס קומט צום 'זה בורר וזה בורר' - נעמט דער בעל דין איינעם א בורר וואס ער איז אויך כמעט ווי א 'טוען', און זיין 'טוען' מיט זיין 'בורר' ארבעטן צוזאמען צו פארדרייען דעם פסק בית דין לטובתו. איינמאל דער דין תורה ענטש זיך - הייבט זיך אָן אַן ערד ציטערניש... עס לאזט זיך אראפ א שטורעם פון טענות און געשרייען, דער דרייט אהער און דער דרייט אהין, דער האלט זיך מיט זיינע זכותים און דער אנדערער מיט זיינע 'קים ליס', און טאמער רעכנט ער אויס אז מען קען זאגן א ליגנט אָן מען זאל אים כאפן - איז דאך ממש א היתר גמור צו זאגן ליגנט! די גמרא זאגט דאך אייביג 'מיגו דאי בעי אמר', אז ער וואלט געקענט זאגן ליגנט, נו, איז דאך א ראייה פון דער גמרא אז מען זאל ליגנט... און טאמער דער ליגנט איז נישט גענוג א שטארקע טענה - וועט ער בויען שטאקן פון ליגנט, איינס אויפן צווייטן. און אפילו נאכדעם וואס בית דין גיבט שוין ענדליך ארויס זייער 'פסק דין', דארף מען רחמים אז ער זאל טאקע אויספאלגן דעם פסק דין.

פארוואס איז ער נישט מדקדק אין הלכות גניבה פונקט ווי אין הלכות טריפות?!

א זייטיגער מענטש וועלכער האלט מיט א 'דין תורה' - קען זיך נישט גענוג אפזאונדערן פון די פלאי פלאים דיגע קרומקייטן וואס עס

וואָלס אָף עַל פֿי שְׂבָבָל הַעֲבֹרֹת מִשְׁתַּדֵּל הַיַּצֵּר הַרַע לְהַחֲמִיא אֶת הָאָדָם, כְּכֹר יֵשׁ מֵהֶם שֶׁהַשְּׂכֵכֵב מִחֻמְדָּן יוֹתֵר וְקָהָן מִרְצָה לֹא יוֹתֵר הַתִּירִים, אֲשֶׁר עַל כֵּן יִצְטָרֵף כְּהֵן יוֹתֵר חֲזִיק לְנִצְחָה אֶת יָצָרוֹ לְהַנְקוּת מִן הַחֲמָא... וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ רֹאשִׁים, שְׂאָף עַל פֿי שְׂלֵא רַב כְּנֵי הָאָדָם גְּבֻלִים כְּגֻלֵי הַסֵּם, דְּחִינוּ, שְׂיִשְׁלְחוּ יָד מִפִּי מִפְּמֹזֵן חֲבָרִיהֶם לְקַחַת וְלִשִׁים בְּכָלֵיהֶם, אָף עַל פֿי כֵּן רָבֵם מוֹעֲמִים מַעֲם גְּבֻהָ כְּמִשְׁאֵם וְכְמִתְנַם, כְּמֵה שְׂיִוְרוּ הַתֵּר לְעַצְמָם לְהִשְׁתַּפֵּר אִישׁ בְּהַפְסֵדוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְיֵאמְרוּ 'לְהַרְוִיהָ שְׂאֵנִי'

טוט זיך דארט אפ צווישן די בעלי דינים. און מען רעדט נישט פון קיין מאדערנע אידן, מען רעדט דא פון 'שופרי דשופרי', חסיד'ישע אידן וועלכע זענען מקיים ממש יעדן מנהג מיט אלע הידורים און ענינים. דער זייטיגער צוקוקער וואלט געוואלט צוגיין צום בעל דין און אים פרעגן: "דו ביסט דאך א חסיד'ישער איד, נו, פארוואס וילסטו געווינען דעם דין תורה? פארוואס אין כשרות און אלע מצוות זוכסטו אלע הידורים, און דא ביי דיני ממונות זוכסטו נישט קיין שום הידור? וואס איז? עס איז נישטא קיין לאו אין דער תורה צו גנבענען יענעם געלט און זאגן ליגנט אין בית דין? די תורה זאגט דאך אזויפיל לאוין אויף דעם! וואס איז דער היתר אויף דעם? דו וואלסט געדארפט האבן דא בלויז איין רצון: צו הערן דעת תורה!"

פארוואס איז 'פריעת חוב' בלויז א שיינע זאך?!

מען וועט אנכאפן אן אנדערע דוגמא: עס איז היינט זייער מצוי - אפילו ביי הימישע חסיד'ישע אידן - אז א מענטש בארגט א גרויסן סכום געלט פון איינעם, און ווען עס קומט צום באצאלן זאגט ער: "איך האב נישט יעצט! אם ירצה השם, אז איך וועל האבן געלט - וועל איך דרי באצאלן!". און אזוי קען דורכגיין יארן אויף יארן וואס קלאמפערשט האט ער נישט קיין געלט און ער באצאלט נישט. אין אנדערע ווערטער: דער לוח האלט אז דער ענין פון באצאלן א חוב איז עפעס אזא 'הידור מצוה... און עס איז נאך ווייניגער דערפון, ווייל אויף אלע אנדערע 'הידורי מצוה' איז ער גאר שטארק מקפיד, בלויז ביי דעם הידור מצוה איז ער זיך מקיל.

פארוואס לעבסטו אזוי ברייט?! דו ביסט דאך שולדיג געלט פאר יענעם

איינער וואלט געדארפט צוגיין צו אים און אים פרעגן: "דו ביסט דאך שולדיג פאר יענעם געלט? אפשר ביסטו מחויב צו מוצמצם זיין דינע הוצאות כדי צו באצאלן דעם חוב, אבער ער ליל פנים, פארוואס פארסטו גאר אויף וואקאציע? פארוואס קויפטו זיך איבריגע לוקסוריעזע זאכן? דו האסט דאך נאכנישט באצאלט פאר יענעם דעם חוב! דו ביסט דאך א 'לוח רשע ולא ישלם' וואס איז דער היתר? יענער האט דיר נישט מוחל געווען דעם חוב! פארוואס איז דער חוב די לעצטע זאך אויף דיין ליסטע - וואס נאר אויב דו וועסט האבן ממש איבריגע געלט וועסטו אינזין האבן צו באצאלן דעם חוב? דו נעמסט דאך צו יענעם'ס געלט!"

א סימן אויף אן עובד ה': ער טוט אויך זאכן וועלכע זענען נישט אין סטייל אין זיין סביבה

דער כלל איז: טאמער מען וויל דערקענען אויף א מענטש צי ער איז אן עובד ה' ריכטיג - דארף מען קוקן אויף די זאכן וואס מען ליגט נישט אזא שטארקן דגוש אין זיין סביבה, און טאמער ער איז נזהר אין די סארט זאכן - איז א סימן אז ער איז אן אמת'ער עובד ה' בפנימיות. לאמיר זאגן למשל אז עס איז פארהאן א שטאט וואס דארטן ליגט מען א שטארקן דגוש אויף 'תורה', אלעס דרייט זיך ארום לימוד התורה, אבער

אויף 'צניעות' ליגט מען נישט אזא שטארקן דגוש. ווידער איז פארהאן א צווייטער שטאט וואס דארטן ליגט מען א שטארקן דגוש אויף 'צניעות', אלע תקנות העיר דרייט זיך ארום צניעות, אבער אויף 'תורה' ליגט מען נישט אזא שטארקן דגוש. טאמער וויל מען וויסן ווער עס איז אן עובד ה' אינעם ערשטן שטאט - וועט 'תורה' נישט זיין קיין סימן מובהק דערויף! אפילו אויב ער איז א גרויסער

מתמיד און למדן, ער איז זיך ממש מוסר נפש פאר תורה - איז דאס נאכנישט קיין סימן פון אן עובד ה'! ווייל דאס איז דער מצב אין דעם שטאט, און ער איז א וואוילער מענטש וואס גייט נאך דעם מצב פון דער גאס. אזוי אויך אינעם צווייטן שטאט, טאמער וויל מען וויסן ווער עס איז אן עובד ה' - וועט 'צניעות' נישט זיין קיין גרויסע ראייה אז ער איז אן עובד ה'! ווייל די זאכן וואס מען האט געלייגט א דגוש אין דער קהלה און יעדער איז נזהר דערין - דארף מען נישט זיין אזא גרויסער עובד ה' מיטצוגיין מיטן שטראם און זיין ערליך. און אפילו אויב ער טוט דאס שטארקער ווי אנדערע, איז עס נאכאלץ נישט קיין ראייה, ווייל מען האט אים אזוי אויסגעלערנט און ער טוט עס מיט מער שלימות. אבער אויב עס איז פארקערט, טאמער דער איד פונעם ערשטן שטאט וועט זיין נזהר אין צניעות, אדער דער איד פונעם צווייטן שטאט וועט זיין נזהר אין לימוד התורה - אט דאס איז טאקע א סימן מובהק אז ער איז אן עובד ה'! ווייל ער טוט אזעלכע זאכן וואס מען האט נישט געלייגט קיין דגוש דערויף! עס איז נישטא קיין ווינט דערויף און ער באקומט נישט קיין כבוד אויף דעם! און מיט דעם אלעמען טוט ער דאס - איז א ראייה אז דאס קומט פון אן אייגענעם 'התבוננות', פון אן אינערליכע ערנסטקייט און פון א ספעציעלע אנשטרענגונג וואס ער האט זיך אנגעשטרענגט דערויף.

א איד וואס איז נזהר אין געלט זאכן - גייט אריין אינעם כלל פון עובדי ה'

דאב איז די כלל וואס דער מסילת ישרים שטעלט אוועק: "רבים יתחסדו בענפים רבים מענפי החסידות, ובענין שנאת הבצע לא יכלו להגיע אל מחוז השלימות" - אפילו חסיד'ישע אידן וואס זענען מחמיר אין אלע זאכן, אבער ווען עס קומט צו געלט זאכן זענען זיי נישט אזעלכע חסידים, זיי זענען פארדרייט מיט אלערליי היתרים. נו, אויב אזוי, קען מען דערמיט דערקענען ווער עס איז אן אמת'ער ערליכער איד! ווייל אויף 'שנאת הבצע' איז נישטא קיין ווינט און שטראם צו זיין אויסגעארבעט דערין. דעריבער פירט אויס דער מסילת ישרים: "ואם ניקה ממנו, ידע שהגיע כבר למדרגה גדולה" - טאמער מען זעט א איד וואס מען קען זאגן אויף אים: "ער איז אויסגעהאלטן אין געלט זאכן!". די אלע וואס האנדלען מיט אים זאגן עדות: "עס איז א מחיה צו טון ביזנעס מיט אים! זיין ווארט איז א ווארט! ער וועט נישט דרייען און נישט צוריקציען פון זיינס א ווארט - אפילו אויב עס קומט אים אויס בעסער אנדערש! ער איז ארנטליך צו זיינע ארבעטער און ער באצאלט אין צייט! טאמער ער האט א חוב - באצאלט ער אין צייט! און טאמער ער האט נישט צו באצאלן - גייט ער ארום אָן א קאפ ביז ער זעט דעם חוב באצאלט!". אזא מענטש איז זיכער אז ער האט אליינס געארבעט מיט זיין אייגענע התעוררות און ער איז אן אמת'ער עובד ה'. ווייל דאס הייסט אן עובד ה', אז ער איז זיך מתבונן און איז נזהר אין זאכן וואס ער ווייסט אז מען דארף זיין נזהר - אפילו אויב די וועלט איז זיך מקיל אין דעם.

עשה לך רב והסתלק מן הספק: זיי זיך נישט מתיר קיין 'ודאי גניבה' צוליב דיין 'ספק'

דער תועלת ארויסצוהאבן די שוועריקייטן פונעם היינטיגן 'עולם המסחר'

מען וועט אויסשמועסן אביסל דעם היינטיגן מציאות, ווי שווער עס איז צו מבחין זיין וואס עס הייסט גניבה און וואס נישט, יעדע זאך איז זייער פארפלאנטערט און פארוויקלט מיט פארשידענע שאלות און ספיקות. די ידיעה אין דעם וועט דינען סיי אלס 'לימוד זכות' אויף די אלע קרומקייטן אין 'ממונות' וואס קומען פאר אין דער היינטיגער וועלט, און סיי אלס 'בהירות' - צו פארשטיין די נסיונות אין וואס מען גייט אריין, וואס מען דארף זיך מער אנשטרענגען און זיך מתאמץ זיין צו בלייבן ארנטליך און גלייך.

א קרומע האנדל'ס וועלט - ברענגט קרומע היתרים...

מען פלעגט אלעמאל זאגן אזא אויסדרוק: "אין אמעריקע גנב'עט מען". ווייל אמעריקע איז געבויעט אויף א געוואלדיגער 'תאות ממון', מען איז פארנומען מהבוקר עד הערב צו מאכן געלט, נאך געלט און נאך געלט. אינ'אמת, אמאל איז דאס טאקע געווען בלויז אן אמעריקאנער תאוה, אבער היינט איז שוין אמעריקע געווארן א 'מושל בכיפה', די השפעה פון אמעריקע גייט אויף דער גאנצער וועלט, און די גאנצע וועלט איז שוין פאראפט אין 'תאות ממון'. אט דאס איז גורם אז דער 'עולם המסחר' איז געווארן זייער א שווערע וועלט. עס איז דא אזויפיל פרטים און פרטי פרטים אין דער היינטיגער מסחר וואס איז נישט אזוי גלאט ווי אמאל, עס איז לכתחלה אוועקגעשטעלט קרום, דעריבער קען מען אסאך מאל אויך נישט זאגן אזא גלאטן איסור ווי אמאל.

די שאלה איבער די היינטיגע עדווערטיימענט קאמפאניס

למשל, דער מסילת ישרים גיבט דא א דוגמא פון 'אונאה', אז א מענטש שטעלט אהער דעם חפץ שענער און בעסער ווי עס איז באמת, ער באהאלט די חסרונות פונעם חפץ, און אזוי פאפט ער אויס דעם קונה. למעשה, היינט צוטאג זענען פארהאן ריזיגע קאמפאניס פון עדווערטיימענטס (פרסומת), וואס זייער גאנצער ביזנעס איז געבויעט בלויז אויף דעם, זיי קומען אויף מיט תחבולות וויאזוי מען מאכט אז דער פראדוקט זאל זייען דעם קונה און יענער זאל דאס וועלן קויפן, וויאזוי מען פאפט יענעם אויס אז ער זאל נישט באמערקן

די שוואכע חלקים פונעם פראדוקט וכדומה. ווען איינער וועט קומען פרעגן א דיין צי ער מעג צי ער מעג נעמען אן עדווערטיימענט קאמפאני וועלכע זאל אים עדווערטייזן זיין ביזנעס - מוז נישט זיין אז דער דיין וועט אים פסק'ענען לאיסור (הבהרה): אויף די אלע דוגמאות וואס ווערן דא געברענגט, זאגט מען נישט דא קיין שום פסק - נישט לאיסור און נישט להיתר, מען ברענגט נאר ארויס די קאמפליקאציעס פון דער היינטיגער עולם המסחר). ווייל כאטש זיי זענען עוסק אין הוילע שקרים און זיי באהאלטן די פעלערן פונעם חפץ, דאך קען זיין אז וויבאלד היינט ווייסט שוין יעדער אז מען קען נישט גלייבן קיין איין ווארט פונעם עדווערטיימענט און עס איז הוילע בלאף - דעריבער איז יתכן אז מען וועט אים מתיר זיין צו טון דערין, ווייל קיינער ווערט נישט באמת אויסגעפאפט, נאר ער וועט צוגעצויגן דערצו מצד 'דמיונות' - נישט מצד עכטע 'אונאה'. דיינו 'עדווערטיימענט' איז א געוויסע מין שפראך, אויב דער עדווערטיימענט וועט זאגן דעם ריינעם אמת, וועט יעדער פארשטיין אז דער חפץ איז אסאך ערגער פון דעם און עס וועט נישט ווערן אפגעטייט ריכטיג.

די שאלה איבער אן ארבעטער וואס רעדט אויפן טעלעפאן אינמיטן די ארבעט'ס שעות

א צווייטע דוגמא: דער מסילת ישרים זאגט דא, אז טאמער אן ארבעטער רוהט זיך אפ אינמיטן די שעות וואס ער דארף ארבעטן פארן בעל הבית, איז ער א גזלן; ווייל ער ווערט באצאלט צו אויסנוצן יעדע מינוט צו ארבעטן. עס איז שטארק יתכן אז היינטיגע צייטן איז אנדערש דער מצב, ווייל היינט איז א וועלט וואס מען איז נישט אזוי שטרענג מיט אן ארבעטער, מען לייגט נישט קיין פרעשור און מען איז נישט מדקדק אז דער ארבעטער זאל ממש אויסנוצן יעדע מינוט, נישט כאפן קיין שמועס אינמיטן און נישט אויפהייבן קיין טעלעפאן. מען קען זען א צד, אז דער בעל הבית ווייסט לכתחלה אז 'א מענטש איז א מענטש' און ער מוז זיך אמאל אפרוען, כאפן א שמועס וכדומה, און 'אדעתא דהכל' האט ער אים געדינגען.

ער ווערט נדחה מההיתר אל האיסור - ביז ער ווערט א געהעריגער גנב

וויבאלד דער 'עולם המסחר' איז היינט אזא פארדרייטע וועלט און עס זענען פארהאן אזויפיל

פעלער וואס מען קען מקיל זיין אדער מען מוז בעל כרחך מקיל זיין, דעריבער געשעהט אז דער מענטש ווערט שוין אינגאנצן צומייסט און ער פארלירט אינגאנצן דעם גבול וואו איין און וואו אויס, ער קוקט זיך אליינס אָן פאר א שווינדלער און ער ווערט צוגעוואוינט אז מען דארף נישט זיין אזוי גראד, און דאס ברענגט אז ער זאל גיין ווייטער און ווייטער, ביז עס ווערט ממש א הפקרות, ער טוט 'מעשים אשר לא יעשו', עד כדי כך אז שפעטער קומט ער אָן ביז צו 'נישט באצאלן חובות', פארדרייטע 'דיני תורות', 'סירוב לדן', 'הליכה בערכאות', נישט אויספאלגן דעם פסק דין, און אזוי ווייטער רחמנא ליצלן.

צו זיין א ביזנעסמאן היינט - מוז מען האבן א געוואלדיגע קלארקייט וואס יא און וואס נישט

די בליט בריה'דיגע דריידלעך וואס מען איז אפשר מתיר היינט, איז נישט קיין 'תירוץ' פאר דער הזנחה וועלכע הערשט אין דיני ממונות! דאס איז בלויז א שטיקל 'לימוד זכות' צו פארשטיין פון וואו דאס האט זיך אנגעפאנגען. און אזוי אויך איז דאס א וויכטיגע ידיעה צו פארשטיין די שוועריקייטן פון זיין אן ארנטליכער ביזנעסמאן, צו פארשטיין אז דער וואס וויל אריינגיין אין ביזנעס דארף זיך אָנגארטלען מיט אסאך יראת שמים און התחזקות, מיט א גרויסע מאס זהירות און הבחנה, נישט אליינס צו פסק'ענען גארנישט און נישט מדמה זיין מילתא למילתא.

זיך נישט אנקוקן ווי א שווינדלער צוליב דער היינטיגער קרומער וועלט

יעדער מענטש וואס טוט אין ביזנעס דארף האבן אן ערליכן רב וועלכער קען גוט חושן משפט, וואס יעדע שאלה זאל ער אים אנפרעגן: דאס איז מותר אדער אסור? ווי חז"ל זאגן (אבות א. טז): "עשה לך רב והסתלק מן הספק" - דורכדעם וואס מען פרעגט אן יעדע זאך פון א רב גייט מען אוועק פון אלע ספיקות און מען שפירט זיך נישט ווי א שווינדלער, נאר מען ווייסט ביי זיך: "איך בין אן ערליכער איד! איך וויל נישט אנרייך יענעמ'ס א פרטות! דאס וואס די תורה לאזט טון - דאס טוה איך מיט א רייניקייט, און וואס נישט - ריר איך נישט! וואס דער רב פסק'נט מיר אז איך מעג טון - דאס איז גראד! און דאס וואס נישט - איז קרום און פארדרייט!".

נשקו בר: מען דארף קונה זיין די מדה פון 'נקיות' נאך אין די אינגע יארן

צו וואס רעדט מען צו בחורים איבער געשעפטן און ביזנעס!?

מען רעדט צו בחורים וועלכע זיצן און לערנען און טוען נישט קיין ביזנעס, און אזא שמועס איז כמעט נישט נוגע פאר זיי. אודאי איז עס נוגע בזעיר אנפין לגבי די קליינע עסקים וואס בחורים האבן צווישן זיך, מען בארגט אמאל קליין געלט פון יענעם, מען קען אמאל מזיק זיין פאר יענעם, וכדומה נאך אזוינע זאכן. אבער אויפן גרויסן פארנעם איז דאס נאכנישט נוגע צו בחורים. עס איז בעיקר נוגע ווען מען ווערט עלטער, מען האט שוין א משפחה און מען פירט א שטוב, וואס דעמאלט מוז מען ברענגען פרנסה, און דעמאלט

קומען אונטער די נסיונות פון האנדלן ערליך אויף א גרויסן פארנעם.

א בחור מוז זיך צוגרייטן יעצט - איידער די נסיונות קומען אָן - אויף שפעטער

אבער עס איז א כלל גדול: א בחור אין די בחור'ישע יארן דארף זיך אלעס אויסלערנען! אפילו זאכן וואס זענען נישט נוגע יעצט אויף 'למעשה' - מוז ער אבער גוט ארויסהאבן 'במחשבה' וויאזוי מען גייט צו דערצו, אלע נסיונות וואס זענען פארבינדן דערמיט און די הארביקייט פון דער זאך. און א בחור דארף יעצט זיך איינקריצן אין הארץ, אז ווען ער וועט האלטן דערביי זאל ער וויסן וואס עס מיינט דער 'לאו שלך צדק והן שלך

צדק' און וואס עס מיינט 'נושא ונותן באמונה'. ווייל טאמער מען גרייט זיך נישט צו אין די בחור'ישע יארן צו טראכטן - ווי א איד דארף צו טראכטן - איז שוין שפעטער אביסל שפעט! ווי דער פסוק זאגט 'בְּשָׁקוּ בְּרַ פֶּן יִפְּאֶנּוּ' - 'בְּשָׁקוּ' איז א לשון פון געווער און וואפן, 'בְּרַ' איז א לשון פון רייניקייט. דער פסוק זאגט: מען דארף זיך אנגארטלען און באוואפענען אין די אינגע יארן מיט אסאך 'בר לבב!' ווייל טאמער נישט - 'פֶּן יִפְּאֶנּוּ' - וועט איין טאג אנקומען דער נסיון! און טאמער מען האט זיך נישט צוגעוואוינט צו טראכטן ריכטיג און ליגן אין דער סוגיא פון 'בר לבב' - וועט שוין דעמאלט זיין זייער שווער עומד צו

'השכם להרגו' - שטיי אויף פריער! הייב בעט - נאך איידער דער יצר הרע קומט! פארטאגס, ווען די וועלט איז נאך שטיל, מען באגעגנט נאכנישט קיין מענטשן, דו לעבסט נאך פאר זיך, דו האסט נאך דעם ישוב הדעת, דו ביסט נאך פריש און דייער כוחות זענען נאך פריש - דעמאלט קענסטו הרג'ענען דעם יצר הרע! דעמאלט קענסטו אוועקשטעלן א שטארקן פלאן און רצון וויאזוי עס וועט אויסזען דער היינטיגער טאג! וויאזוי עס וועט אויסזען דאס דאווענען און וויאזוי עס וועט אויסזען דאס לערנען!

זיין בנסיקו! דעמאלט וועט ער זיך שוין אויסטרעפן אלערליי היתרים זיך מקיל צו זיין! אבער טאמער מען האט זיך יונגער הייט - נאך איידער מען האט אפילו דעם נסיון - געגרייט אויף די נסיונות החיים וועלכע וועלן אונטערקומען שפעטער - דעמאלט האט מען געוואלדיגע כוחות בייצושטיין די נסיונות! אזא שמועס פאר בחורים - וועלכע האבן נאך אזא תמימות'דיגע ריינקייט אין דעם, זיי האבן נאכנישט די נגיעות דערצו - איז א געוואלדיגע תועלת אויף שפעטער ווען זיי וועלן דארפן ברענגען פרנסה און טון אין מסחר. אויף דעם זאגט דער פסוק (ההלים קפי, ד): 'כְּחָצִים יְבִד גְבוּר כֵּן גְּנֵי הַנְּעוּרִים' - דאס וואס מען לערנט אין די בחור'ישע יארן פארמאגט משונה'דיגע כוחות, ווי די פיינן וואס דער גבור שיסט ארויס! אין די ימי הנעורים דארף מען זיך אנגרייטן אויף אלערליי נסיונות וואס וועלן זיין נוגע אין די שפעטערדיגע יארן.

אויפשטיין פארטאגס - איידער די נסיונות שטייען אויף - און זיך אנגרייטן אויפן טאג

מענין לענין: פונקט ווי 'כלליות' האט א מענטש א תקופה פון 'ימי הנעורים' - די בחור'ישע יארן, וואס דעמאלט דארף ער זיך אוועקשטעלן ריכטיג אויפן גאנצן לעבן. און געווענליך, לויט די בחור'ישע יארן - אזוי פארט זיין גאנצע לעבן. אזוי איז אויך פארהאן אזא מושג 'בפרטיות', אין יעדער טאג איז פארהאן א 'ימי הנעורים' - דער פארטאגס, וואס דעמאלט שטעלט מען אוועק דעם גאנצן טאג ריכטיג, און לויט דעם פארטאגס - אזוי פארט דער גאנצער טאג. 'נעורים' איז א לשון פון 'נעור' - וואָכעדיג. א חסידי'שער בחור וואס אינגערמאן דארף אויפשטיין אביסל פריער - נאך איידער דער הוה-פונעם טאג הייבט זיך אָן - און אוועקשטעלן דעם טאג, מען לערנט אביסל מוסר מיט א ישוב הדעת, מען לערנט אביסל חסידות, און מען טראכט זיך אריין א שטיקל חשבון הנפש, מען זאגט אביסל תהלים, מען איז מתחנן אל קונו און מען דאווענט אביסל אויף אידיש צום אויבערשטן; ווי עס שטייט אין שולחן ערוך (אורח סי' א, ב): 'ישכים בבוקר ויתחנן לפני קונו'. און דורכדעם איז דער גאנצער שחרית אנדערש און דער גאנצער טאג ווערט גוט אוועקגעשטעלט.

ביי עובדי ה' איז פארטאגס אלעמאל געווען א יסוד אין עבודה

פארצייטנס איז געווען דער ענין פון פארטאגס - א כלל גדול ביי עובדי ה'. יעדער עובד ה' האט פרובירט אויפצושטיין פרי - אודאי איז אייביג געווען אן אויסנאם, געוויסע מענטשן האבן געהאט פארשידענע טירדות און עיכובים - אבער בכלליות איז אלעמאל געווען איינגעפירט ביי חסידי'שע אידן אז מען האט געהאט א גוטן פארטאגס, עס איז געווען נארמאל אויפצושטיין פינף אזויגער, אנדערע זענען אויפגעשטאנען פיר אזויגער וכדומה. פארטאגס איז ביי יעדן געווען א זאך! ווייל פארטאגס מיינט: מען שטעלט אוועק דעם טאג.

מען פאלט אריין אין די נסיונות, ומה יעשה הבן שלא יחטא

היינט איז דער ענין פון פארטאגס זייער נאכגעלאזט - אפילו ביי עובדי ה', מען שטייט אויף זיבן-אכט אייגער און באלד גייט מען ארויס פון שטוב צום בית המדרש, נו, איז מען שוין באלד אין דער וועלט! נאך איידער מען האט געהאט צייט צו טראכטן - האט מען שוין באגעגענט אזויפיל מענטשן! מען געפונט זיך שוין אינעם 'תוך תוכו' פון דער וועלט און מען איז שוין ארומגענומען מיט נסיונות, דא האט ער א נסיון פון לשון הרע און דא האט ער א נסיון פון א ראייה וואס טויג נישט. דאס הייסט, ער איז אריינגעפאלן אינעם טומל פונעם טאג - אָן זיין געהעריג צוגעגרייט דערצו! אָן די כוחות צו קענען עומד זיין בנסיקו!

זיי מקדים דעם שונא מיט א פלאן וויאזוי אים איינצונעמען

דער זוהר הק' זאגט (תיקו"ז ח): "הבא להרגך השכם להרגך" דאס איז דער ענין פון (בראשית ב, א): 'וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבֹקֶר', טאמער דער יצר הרע איז 'בא להרגך', ער קומט דיר הרגענען, איז די עצה: 'השכם להרגך' - שטיי אויף פריער! הייב זיך אויף פון בעט - נאך איידער ער קומט! פארטאגס, ווען די וועלט איז נאך שטיל, מען באגעגנט נאכנישט קיין מענטשן, דו לעבסט נאך פאר זיך, דו האסט נאך דעם ישוב הדעת, דו ביסט נאך פריש און דייענע כוחות זענען נאך פריש - דעמאלט קענסטו הרגענען דעם יצר הרע! דעמאלט קענסטו 'מעמיד' זיין דעם 'יום' - אוועקשטעלן א שטארקן פלאן און רצון וויאזוי עס וועט אויסזען דער היינטיגער טאג! וויאזוי עס וועט אויסזען דאס דאווענען און וויאזוי עס וועט אויסזען דאס לערנען! און דעמאלט האט מען טאקע אינגאנצן אן אנדערן טאג.

חצות, והרגיש שאין הדבר עולה בידו כלל, ואינו בא לידי בכיה והתעוררות. חשב הרבי כי בודאי יש בו איזה חסרון המעכב בידו, והרהר שמה יש בעירו איזה פירצה הדורשת תיקון. שאל הרבי את הגבאי מה קורה עכשיו בעיר, ענה לו הגבאי שמתקיימת עכשיו חתונה, והרה"ק מראפשיץ הוא הבדחן שם. הגיב הרבי מלובלין כי כעת הרי הוא מבין את אשר אירע, שהרי הרה"ק מראפשיץ מעורר בדברי בדחנותו ומשמח את השכינה הק', וא"א באותה שעה לעורר את צערה.

הרה"ק מראפשיץ היה מכנה את בנו הרה"ק הר"ר"א מדזיקוב ז"ע בשם: 'מיינ בעל החלומות' (בעל החלומות שלי) כי היה זוכה להרבה גילויים בחלומותיו.

עובדא פנה במוצאי שבת אחת, שבא אדם אחד להניח הרה"ק מראפשיץ ודיבר איתו על איזה ענין, והיה נראה שמדברים דברי חולין. ובשעה ששוחח הרה"ק מראפשיץ עם אותו אדם, פנה הר"ר"א לנוח קצת על ה'קנאפע' (קאטוש, ספה) שהיה שם. כעבור זמן מה סיים הרה"ק מראפשיץ את השיחה, ורצה ללכת לנוח על אותה 'קנאפע'. ניגש הגבאי והעיר את הר"ר"א, ואמר לו כי אביו רוצה לנוח כאן עכשיו. ננער הר"ר"א משנתו, ואמר לגבאי דברים של כעס וקפידא על מה שהעיר אותו. תמה עליו הגבאי ושאלו למה הוא כועס כ"כ, והרי אביו רוצה לנוח, והוא העירו לכבוד אביו. אמר לו הר"ר"א: 'ווען דו וואלסט געוואוסט וואס איך האב יעצט געזעהן אין חלום, וואלסטו געוואוסט אז איך בין א צדיק...' (אילו ידעת מה ראיית עכשיו בחלומי, היית יודע כי אני צדיק... - על מה שאינו מקפיד עליו לפי מה שהיה ראויו להקפיד). וסיפר לו, כי זה עתה ראה בחלומי שמלך המשיח הגיע, וכולם רצים להקביל את פניו. תוך כדי מרוצתם, באו ואמרו כי משיח יעבור בדרכו באיזה ביהמ"ד, מיד נדחקו כולם להיכנס לתוך אותו ביהמ"ד כדי לזכות לראותו, וגם הוא נכנס עמהם. והנה אמרו כי תיכף הנה הוא נכנס לביהמ"ד, נעמדו כולם והמתינו כחלין עיניים לראותו. אחר זמן קצר אכן ראו כיצד משיח הנכנס רגלו להיכנס לביהמ"ד, וכבר זכו לראות את רגליו של משיח, ואז - סיים הר"ר"א ואמר אל הגבאי שהעיר אותו - כאשר כבר כמעט ראו את המשיח בעצמו נכנס לביהמ"ד, הפסקת לא את החלום והערתני משנתי. ובכן אמר לו: 'בין איך נישט קיין צדיק...' (וכי אינו צדיק, שאני לא מקפיד עליך!); שהרי בגללו הפסיד מראה נשגב זה, לראות את מלך המשיח בעצמו. שמה הרה"ק מראפשיץ את שיחתו עם הגבאי, פנה אליו ואמר: 'קינד לעב! סזאל דיר נישט ארץ! וואלסטו אפילו געשלאפן נאך אפאר שעה וואלסטו אויך נישט מער געזעהן, אונז האבן מיר דא געשמועס'ט מיט דעם איד, איז דער שמועס געגאנגען ביז 'עקב משיח', דאס וואס אונז האבן געשמועסט דאס האסטו געזעהן' (בני יקירי, שלא תהיה לך עגמת נפש, גם אילו ישנת עוד כמה שעות לא היית רואה יותר, אנתנו שוחחנו כאן עם יהודי זה, והשיחה הגיעה עד 'עקב משיח', ומה שאנו שוחחנו, זה מה שראית).

• דרכו בקודש של הרה"ק מראפשיץ ז"ע היה כיודע הסתר בתוך הסתר, תמיר ונעלם, ודרך זו התנהג עוד מימי חרפו. ואחד מן הדברים שהיה עוסק בהם בצעירותו שבהם היה מסתיר את גודל עבודתו בקודש ביחודים ודביקות, היה כאשר שימש כבדחן בשמחות נישואין. פעם אחת הגיעו אנשים בטענות אל אביו הרה"ק רבי מענדל'ע מלינסק ז"ע למה הוא מניח לבנו להיות בדחן, הרי זה אינו מתאים לבנו של הרב, ובקישו ממנו שיוורה לו להפסיק מזה. הלך רבי מענדל'ע להקשיב באיזה חתונה איך בנו אומר את הבדחנות. ויהי אחר ששמע את דברי הבדחנות, והבין עד היכן הדברים מגיעים בעמקי סודות התורה, הגיב לסובביו ואמר: 'אזוי זאגן מעג מען' (לומר באופן זה, מותר).

• רבי מענדל'ע מלינסק היה איש קדוש ובעל רוח"ק, והיה נוסע לכמה צדיקים, אבל בכל זאת לא היה נמנה על מקהלות החסידים, ולא היה מחשיב כל כך את בנו הרה"ק מראפשיץ. אבל הרבנית מלינסק היתה תמיד אומרת לו: 'איך זאג דיר, דו ווייסט נישט ווער אונזער נפתלי איז!' (אני אומרת לך, אתה אינך יודע מי הוא נפתלי שלנו!). והוא מצידי היה מבטל את דבריה. פעם אחת בזקנותו התאכסן למשך שבת שלימה אצל בנו הרה"ק מראפשיץ, ואז עמד על גודל מדרגת ומעלת בנו. כשחזר לביתו, אחר אותה שבת, אמר לזוגתו הרבנית: 'אונזער נפתלי איז א גוטער איד' (נפתלי שלנו הוא גוטער איד) - כינו לצדיק). [וכשהיה כ"ק רבינו זי"ע מספר אותו אמר זאת זקינו רבי מענדל'ע, היה מחקה אותו בסגנון דיבורו, בדברו לאט 'אונזער די נאז' (כמדבר תחת שפמו) 'אונזער נפתלי איז א גוטער איד'].

• בהיות הרה"ק מראפשיץ אברך צעיר נתמנה להיות רב, וגם שם היה נוהג ע"פ דרכו בקודש להסתיר את עצמו באמירת מילתא דבדיחותא, וכך לא עלתה על דעתו של אחד מבני הקהילה גדלותו הרמה של רבם, שהוא משכמו ומעלה מכל העם. פעם אחת אירע ואחד מן הבעלי בתים נכנס לביתו של הרב בשעה מאוחרת מאד באישון לילה, והרה"ק מראפשיץ אחז אז באמצע עריכת תיקון חצות ופניו הק' היו שטופים בדמעות שלישי שהוריד בצערו על גלות השכינה. ויהי כראות הבעל הבית המחזה הנורא, התפעל מאוד, כי לא חשב מעולם שהרב שלהם עוסק בענינים ועבודות כאלו, אבל הרה"ק מראפשיץ הבין מיד את אשר לפניו, ותיכף אמר לו: 'ווען די בעלי בתים פון שטאט וואלטן געוואוסט וועלכער רב זיי האבן, וואלטן זיי אנדערש דרך ארץ געהאט' (אילו היו הבעלי בתים בעיר יודעים איזה רב יש להם, היה להם דרך ארץ ממנו באופן אחר). מיד יצא אותו בעל הבית מביתו בלזול, כי הנה ראה כמה הוא בעל גאווה... והפטיר אחריו: 'אָה, בלויו גיאות...' (אָה, גאווה...). וכמובן שלא סיפר את המחזה שראה לאיש מבני העיר. כי אכן ידע הרה"ק מראפשיץ בדיוק מה ראוי לומר לו, באופן שלא יתגלו מעשיו כלל.

• העולם מספרים כי הרה"ק הרבי מלובלין ז"ע התעורר פעם באמצע הלילה לערוך תיקון